

החזקת מכון 'ביאורים במאמרי רבינו' מוקדשת להיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו על-ידי ועד ידידי המכון

ר' שמואל ומשפחתו שיחיו אייזנברג
הרב יהודה ומשפחתו שיחיו דזי'אז
הרב לייבל ומשפחתו שיחיו בוימזארטען
ר' מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו פישר

ביאורים במאמרי רבינו

מאמרי חסידות
מכ"ק אדמו"ר מליבוואוויטש
מבוארים ומפורשים

מאמר ד"ה
השם נפשנו בחיים ה'תשח"י

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

קובץ זה נדפס על-ידי ולכות
ר' אהרן יעקב וזוגתו מרת שרה רחל
בתם נחמה דינה
שיחיו
בלק
לחיזוק ההתקשרות לנשיא דורנו

קובץ זה נדפס לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו על-ידי ולכות
הרה"ח שלמה בן רמה, וזוגתו מרת מרים בת רחל
דבורה לאה עיזיה בת מרים,
ירחמיאל יהושע חיים בן דבורה,
וילדיהם חיה מושקא, מנחם מענדל
כנימין אברהם בן מרים
חנה בת דבורה ובנם דובער
חיה מושקא בת מרים,
יוסף יצחק בן נאולה דבורה
סאשה בת מרים

בן סולילא
להצלחה רבה ומופלגה בעבודתם בשליחות
כ"ק אדמו"ר מתוך בריאות והרחבה בכל עניניהם
בטוב הנראה והנגלה

קובץ זה נדפס על-ידי ולכות
ר' אברהם הלוי בן רחל
בנו יהונתן אלישע, וביטו תמו מרים
שיחיו
להצלחה רבה ומופלגה
בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות

קובץ זה נדפס
לעילוי נשמות
האשה החשובה
אייזנברג
מרת ברכה רחל בת ר' משה ע"ה
נלב"ע ט' אלול תשע"ט
ת.נ.צ.ב.ה

קובץ זה נדפס
לזכות
מרת רחל בת מיטל
וכל יוצאי תלציה
שיחיו לאורך ימים וטנים טובות
ולהצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו

מילואים

ורבות בעתקי. ולפעמים מביאר להיפך, שכל מה שלמטה יותר מורבה המספר, והיינו שכתר להיות בבחינת יחידות, או"א בבחינת עשיריות, י"א מאות, ומלכות אלפים ורבות.

הביאור בזה, ששני אופנים אלו הם בני הבחינות דאורות וכלים. אורות היינו שבחם הוא במדידות עליונות, וכלל שנמשכים למטה יותר הם מועלמים (המספר הגבוה מסמל איכות גבוהה). מה-שאו-ן כן הכלים, במדידות עליונות הם במיעוט וכלל שיוודים למטה יותר הם מרובים יותר (המספר הגבוה מסמל ריבוי בכמות).

ושני ענינים אלו - שהאורות מתמעטים כשנמשכים למטה ושהכלים מתרבים - תלויים זה בזה, כי מכיון שהכלים מצמצמים ומגבילים את האורות, הרי מובן שככל שהכלים בריבוי יותר האורות מתמעטים יותר (ספר העינים ח"ד ע' מו-ו ובחספון [ש]).

התיר"צ ע' קטז.
לביאור יב: בענין מיעוט וריבוי המספרים מצינו שני אופנים:

לפעמים מביאר שכל הגבוה יותר המספר שבו בבחינת ריבוי יותר, וכל התחתון יותר המספר שבו הוא בבחינת מיעוט יותר. וכיוצא בענין יחידות עשיריות מאות וכו', שידידות הן במלכות, עשיריות כו"א, מאות באו"א, אלפים באו"י,

קובץ זה נדפס

לעילוי נשמות

הדו"ח התמים

ר' יעקב

בן הרה"ח מאיר צבי ע"ה

סטמבלר

חסיד נאמן ומסור

לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

נלב"ע י"א ניסן ה'תש"ע

ת.ג.צ.ב.ה

קובץ זה נדפס ע"י ולזכות

הר"ר ירחמיאל מנחם מענדל

וזוגתו מרת רבקה פייגא

ילדיהם

חיה מושקא, אריה לייב שאול, יהודה

מאיר, שלום דובער, שניאור זלמן

גולדשמיד

להצלחה רבה ומופלגה

בטוב הנראה והנגלה

בכל אשר יפנו

בגשמיות וברוחניות

ולנחת רוח יהודי חסידותי

מותוך שמחה וטוב לבב

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות

ר' מרדכי

וזוגתו מרת חיה מושקא שיחיו

בן שבת

ולזכות

ליאור בת מרדכי,

יהושע בן אברהם שיחיו

יזכו להצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות

ולזכות ר' דוד ציון בן יצחק

וזוגתו **זהבה** בת מרדכי שיחיו

לרפואה שלימה וקרובה

ולהצלחת בית הספר החדש 'מנחם

מעניל אקדמי'

סגל המורים והמורות וכל העוסקים

במלאכת הקודש

קובץ זה נדפס

על-ידי ולזכות

ר' יוסף יצחק

וזוגתו מרת נחמה שיחיו

ולזכות ילדיהם

הת' **אריה זאב,**

וחיה רינשא שיחיו

לאורך ימים ושנים טובות

דוקמן

טורונטו קנדה

סיכום כללי

סעיף א: "השם נפשו בחיים" – חיי הנפש הם מוגבלים, והחיים שבהם "שם נפשו" הם למעלה מהטבע, ובכח החיים הללו – "לא נתן למוט רגלנו".

סעיף ב: ויובן בהקדים המכואר "וואתפלג קרח" הוא כמו רקיע המבדיל. שכמו שרקיע המבדיל בין מים למים הוא מחלוקת שמאל וימין, על דרך זה קרח ואהרן הם שמאל וימין, גבורה וחסד. ויש לומר שיעקר עינו של קורח הוא מחלוקת (כי מצד הגבורה יש נתינת מקום למחלוקת), ומחלוקתו על אהרן ורצונו לעשות הגבורות עיקר, נבעה מכך שעל-ידי זה יהי' חיוק למחלוקת.

אך צריך להבין: א. איך חשב קרח שמחלוקת היא דרך בעבורת ה' (הביאור לקמן סעיף ד וסעיף ו). ב. שמו של קרח כבר רומז על רקיע המבדיל ("רקיע בעין הקרח"), ומדוי' החוספה של "ואתפלג קרח" (הביאור לקמן סעיף ו).

סעיף ג: ויובן בהקדים, שההבדלה בין מים למים על-פי פנימיות, היא ההבדלה בין התענוגים בענינים רחניים לתענוגי עולם-הזוה. ותכליתה של ההבדלה היא שתענוגי עולם-הזוה יתעלו למעלה יותר מכמו שהיו קודם ירידתם.

סעיף ד: ועל פי זה יש לומר, שקרח רצה במחלוקת מפני שחשב שתכליתה של ההבדלה היא התענוגים הגשמיים עצמם, ששרשם למעלה משרש הרוחניות. אך טעותו היתה שבשביל גילוי השרש דמים התחזונום עצמם (שאכן יהיה לעתיד לבא). צריך להיות בהם תחילה הדרגש של מעלת הגילויים. ולכן לא נאמר כי טוב עד ליום שלישי (ומבוארת השאלה הא' בסעיף ב).

סעיף ה: וכן הוא בעבורת האדם, שלמרות מעלת העבודה של "בכל דרכי דעה", הרי בכרי שעניני העולם לא יפעלו בו ירידה ויוכל לראות בהם השגחה פרטית, צריכה להיות כוונתו שעל-ידים יוכל לעסוק בתורה ומצוות.

סעיף ו: וזהו "אין מחזיקין במחלוקת", כי חטאו של קורח היה שרצה **שתתקיים** ההבדלה. ויש להוסיף, שהכוונה העליונה במחלוקת קורח היתה שיבואו אחר כך לשלום גולה יותר ע"י שמשוה יברר אותו, וכמו שיום שלישי היקן ההבדלה של יום שני.

ועל פי זה יש לומר ששם "קרח" מורה על נטייתו למחלוקת מצד **טבעו**, וההוספה ב"ואתפלג" באה לחירות שגם מעשה המחלוקת שנעשה **בבחירונו**, היה בדוגמת רקיע המבדיל, שמטרתו היא העילוי שבא אחר כך (ומבוארת השאלה הב' בסעיף ב).

סעיף ז: ויש לומר, שהתכלית האמורה של ירידת מים התחזונום, כדי שיהיה בהם הצמאון לעלות למעלה, הוא מצד הביטול של התפארת שמחבר את ההפכים חסד וגבורה. אך קורח שלא היה בביטול, לא הבין זאת. וכמו כן בעבודה, שאין נוגעת לו מעלת העבודה של בכל דרכי דעה, כי מחמת הביטול, כל רצונו הוא בקיום התורה ומצוות, קיום רצון הקב"ה.

סעיף ח: וזהו "השם נפשו בחיים ולא נתן למוט רגלנו", שכדי שהעסק בעניני העולם ("רגלנו") לא יהיה למוט, יש לעסוק בדברי הרשות לשם שמים ("כנ"ל"), וזהו חיוקא על-ידי החיים שלמעלה מהטבע ("השם נפשו בחיים"). שלחיותם למעלה מהגבלה, לפיכך בכחם לחבר את שני ההפכים של חסד וגבורה.

סעיף ט: וזהו הקשר של "השם נפשו בחיים גו'" עם חג הגאולה י"ב תמוז, כי ארע אז נס שלמעלה מהטבע מבלי לשרד הטבע, שהוא ענין חיבור שני ההפכים של חסד (נס) וגבורה (טבע).

פתח דבר

בשבת והודיה לה' יתברך, מוגש בזה לפני ציבור הלומדים מאמר נוסף בסדרת 'ביאורים במאמרי רבינו'.

מאמר זה נאמר על-ידי כ"ק אדמו"ר בהתוועות שבת פרשת קרח ג' תמוז ה'תש"ח, ויצא-לאור מוגה בקונטרס ג' תמוז ה'תשמ"ט.

בקונטרס זה נוספו למאמר קיצורים וסיכומים, ונתבארו הענינים והמושגים המובאים בו.

הביאורים נלקטו ונכתבו על ידי הרה"ח ר' מנחם מענדל שיחי' אשכנזי, והסתייענו רבות בהסברים שהשמיע הרה"ח ר' יואל שיחי' כהן בהודמנותיו שונות.

*

תורתנו נתונה להרה"ח יואב שיחי' למברג על כתיבת הסיכומים ועריכת הביאורים.

כמו כן אנו מודים להנהלת קה"ת על נתינת רשות מיוחדת להדפסת המאמרים.

*

מאמר מבואר זה, מצטרף למאמרים ושיחות ושיצאו לאור על ידינו בשנים קודמות, ובייחוד לסט הספרים "ביאורים במאמרי רבינו", שני כרכים, המאגד שלושים ואחד מאמרים, מסודרים לפי מועדי השנה, ערוכים מחדש בצורה בהירה. את הספרים ניתן להשיג בקה"ת ובחנות הספרים המובחרות.

לבקשת רבים, ניתן להוריד את הקונטרס, כמו גם הקונטרסים האחרים שנכתבו על ידינו, בכתובת: www.biuim.022.co.il.

*

כבר אמר דוד המלך, "שגיאות מי יבינו" (תהילים יט, ט), ויתכן שנפלו אי-הבנות בעניינים המ' בוארים. על כן בקשתו שטוחה בפני ציבור המעיינים לשלוח אלינו את הערותיהם ונתקן בהודמנות הראשונה א"ה.

יהי רצון מהש"ת שהעיסוק בדא"ח בכלל ובתורת רבינו במיוחד, יזרו את קיום הייעוד: "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה א, ט).

כח סינו ה'תש"פ

נס שלמעלה מהטבע. ואולי יש לומר, דמ"ש בתיא"ש⁵² דענין שיתוף בו מרת רחמים⁵³ הוא התגלות אלקות על-ידי צדיקים ואותות ומופתים, הכולנה בזה היא (בעיקר) להאותות ומופתים [שעל-ידי הצדיקים] המלוכשים בטבע (שיתוף בו), שהאותות והמופתים שלמעלה מהטבע הם מהחסדים, והטבע (שבו מלוכשים המופתים) הוא מהגבורות, ולכן אותות ומופתים אלו הם ממת הרחמים, ת"ת, שמחברת שני ההפכים דחסד וגבורה.

זוהרי השייכות דהשם נפשו בחיים ג' להגאולה דיי"ב תמוז, כי הגאולה דיי"ב תמוז (כולל גם החתלת הגאולה שהיתה בג' תמוז) היתה נס גלוי שלמעלה מהטבע, ואף-על-פי-כן לא היה זה באופן דשידוד וביטול הטבע, אלא שהטבע נשאר במציאותו, ויתירה מזו שגם המנגדים נשארו אז בתקפם, ומכל-מקום הוכרחו לסייע (ועל-ידי התוקף שלהם) בהשחרור והגאולה⁵⁴ כו. ועל-ידי זה נתבטלה המחיצה בין החתוננים לעליונים, לאכללא שמאלא כימינא. ועל-ידי זה ניתן לאחר זה הכח לכאור"א מיישראל לבטל המחיצה בין עסק בדברי הרשות לקיום התורה ומצוות, שגם בעניני הרשות יאיר אור התורה והמצוות, וזה נעשה הכנה קרובה לקיום היעוד⁵⁵ ונגלה כבוד הויה וראו כל בשר יחדיו כי פי הויה דיבר, שגם הבשר הגשמי יראה אלקות⁵⁶. וכל זה נעשה על-ידי האותות ומופתים שעל-ידי הצדיקים, שממשיכים בהטבע גילוי אלקות שלמעלה מהטבע, כמו שהיה בימים ההם בזמן הזה.

סיכום: זהו הקשר של "השם נפשו בחיים ג"ו עם חג הגאולה י"ב תמוז, כי ארע אז נס שלמעלה מהטבע מבלי לשרד הטבע, שהוא ענין חיבור שני ההפכים של חסד (נס) וגבורה (טבע).

⁵² (שעריה"א רפ"ה).

⁵³ ראה פרש"י בראשית א. א (בסופו). ב"ר פ"ב.

⁵⁴ חזקוני – שכתו ב. שער האמונה פכ"ה. וראה לקו"ש

חכ"ב ע' 37 (הערה 72).

⁵⁵ ישעיה"ג, ה.

⁵⁶ ראה תו"ח תצוה תפ"א א ואילן [בתפארת

החדשה – שכתו ב. שער האמונה פכ"ה. וראה לקו"ש

חכ"ב ע' 37 (הערה 72).

חכ"ב ע' 37 (הערה 72).

חכ"ב ע' 37 (הערה 72).

חכ"ב ע' 37 (הערה 72).

חכ"ב ע' 37 (הערה 72).

חכ"ב ע' 37 (הערה 72).

חכ"ב ע' 37 (הערה 72).

חכ"ב ע' 37 (הערה 72).

חכ"ב ע' 37 (הערה 72).

חכ"ב ע' 37 (הערה 72).

חכ"ב ע' 37 (הערה 72).

חכ"ב ע' 37 (הערה 72).

חכ"ב ע' 37 (הערה 72).

בס"ד. ש"פ קרח. ג' תמוז ה'תשח"ו*

השם נפשו בחיים ולא נתן למוט רגלנו, ומבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו ד"ה זה דחג הגאולה י"ב תמוז² [שהתחלת הגאולה היתה בג' תמוז]³, דהחיים שבהם שם נפשו הם חיים נעלים יותר מחיי הנפש (מצד עצמה). דהיי הנפש הם מוגבלים, דהגם שהנפש הוא חי בעצם (שלמעלה מהתפשטות החיות שמחיה את הגוף, ולא רק מחיות הפרטי אלא גם מחיות הכללי א'), מכל-מקום, כיון דזה שהנפש הוא חי בעצם הוא מפני שהקב"ה הטביע בהנפש טבע זה (שהיה חי בעצם), לכן, גם חיות זה (דבחינת חי בעצם) הוא בהגבלה ג' והחיים שבהם שם נפשו הם למעלה מהטבע. וזהו השם נפשו בחיים ולא נתן למוט רגלנו, שהכח על זה שרגלנו לא יהיו למוט הוא דקא מהחיים שלמעלה מהטבע. **סיכום:** השם נפשו בחיים – דהיי הנפש הם מוגבלים, והחיים שבהם "שם נפשו" הם למעלה מהטבע, ובכח החיים הללו – "לא נתן למוט רגלנו".

ב) ולהכין הטעם על זה שמצד חיי הנפש עצמה, גם מצד בחינת חי בעצם, אפשר להיות למוט רגלנו, והכח על זה שלא יהיה למוט רגלנו הוא

- * יצא לאור בקונטרס ג' תמוז – תשמ"ט, "לקראת
- ג' תמוז ה'תשל"ט, יום צאת כ"ק אדמו"ר מהור"ע.
- מבית האסירים, שאו התחלה הגאולה דיי"ב-י"ב תמוז
- ... ירוח תמוז תשמ"ט".
- (1) תהלים טו, ט.
- (2) דענת הצי"ו, נרפס בסה"מ ה'תשי" ע' 255
- ואילן.
- (3) ראה סה"מ קונטרסים ח"א קנה, א. לקו"ש ח"ד
- ס"ע 1314 ואילן. ובכ"ב.
- (4) ראה בארובה סה"מ ה'תשי" ע' 31 ואילן. ה'תשי"ח
- ע' 6 ואילן. ובכ"ב.
- (5) להעיר גם מזה שנביא בהמאמר רפ"ב מהדפי"ב
- ספרנו דפיוש השם נפשו בחיים הוא שחיינו בו בין
- אח"ע נדב הטבע.

ביאורים במאמרי רבינו

א חיות הפרטי, הכללי, חי בעצם
 בחיות המתפשטות ומאורה בגוף יש ב' דרגות:
 א. חיות הפרטית – המיועדת לכל איבר מאברי הגוף באופן פרטי, והיא מצטמצמת בכל איבר באופן שונה. ב. חיות הכללית – התפשטות והתגלות החיות של הנפש שאינה מצטמצמת לכל איבר, והיא נמצאת בכל אברי הגוף בשווה.
 משל לכן מהזיקול בין שפע לאור. שפע הוא ע"ד רב המלמד לתלמידים, שהשפעתו מיועדת עבורם, ולכן הוא מצמצם עצמו בהתאם לתלמיד, וכל תלמיד תופס לפי כליו. אור לעומת זאת, הוא התפשטות של המאור ולא מיועד ומותאם לכל לכלי המקבל. לכן הוא מאיר בכל מקום בשווה, אפילו במקום האשפה (ספר העינים ח"ב ע' תתנ, תתנ).
ב "הטביע בהנפש טבע זה (שיריה חי בעצם) בהגבלה"
 טבע הוא הגבלה, כי הדבר נמצא דוקא באופן מסוים, בשונה מ"החיים שלמעלה מהטבע שלהיותם למעלה מהגבלה הם מחברים שני ההפכים דחסד וגבורה" (לקו"ש סעיף טו).
 בטבע מסוים ראה במילואים.

דוקא מהחיים שלמעלה מהטבע (הביאור לקמן סעיף ט), וגם להבין השייכות דענין זה להגאולה ד"יב תמוז (הביאור לקמן סעיף ט), יש להקדים מה שכתוב בייש פרשתנו ויקח קרח ותרגם אונקלוס ואתפלג (- ויתחלק) קרח. דכלל מקום שנאמר ויקח תרגם ונסיב וכאן שינה ממהתגו ותרגם ואתפלג. ואיתא בספר נועם אלמלך דאתפלג (קרח) הוא על דרך רקיע המבדיל בין מים למים ג. ומבאר הצמח ביהר"פ דרקיע המבדיל הוא קרח הוא על דרך רקיע המבדיל הוא על-פי מה דאיתא ביהר"פ דרקיע המבדיל הוא מחלוקת שמאלא בימינא כו' כגוונא דא מחלוקת קרח באהרן (- היתה מחלוקת שמאל בימין כו' כגון זה מחלוקת קרח באהרן). דמזה מוכן, שהשייכות דאתפלג קרח לרקיע המבדיל היא לא רק מפני שהשרש דמחלוקת (איזו מחלוקת שתהיה) היא מריקע המבדיל, כדאיתא במדרשו¹⁰ למה איך כתיב בשני כי טוב כו' שבו נבראת מחלוקת שנאמר¹¹ ויהי מבדיל בין מים למים, אלא שגם מחלוקת זו בפוט, מחלוקת קרח באהרן, היא דוגמת (ושרשה היא) המחלוקת דרקיע המבדיל. דכמו שהמחלוקת דרקיע המבדיל היא מחלוקת שמאלא בימינא, על דרך זה היא מחלוקת קרח באהרן, דאהרן הוא בקו החסד, ימין, וקרח שהיה לוי הי'ה מביחנת גבורות, שמאל.

ויש להוסיף, דשני ענינים אלו שבאותפלג קרח (א)מחלוקת, (ב) וזה שחלק על אהרן שייכים זה לזה. דהנה זה שברית המחלוקת (רקיע המבדיל) היתה ביום השני דוקא הוא, כי יום הראשון הוא מרת החסד (ימין) ויום השני הוא מרת הגבורה (שמאל), ומצד הגבורה יש נתינת מקום למחלוקת¹². וכדאיתא כזה שם ימינא איזו שלימא דכולא כו' ב"ה תליא כל שלימו, כד אתער שמאלא אתער מחלוקת (- ימין הוא שלימות הכל כו' בו הלוי כל שלימות, כאשר מעורר שמאל מעוררת מחלוקת). ועל-פי זה יש לומר, שעיקר ענינו של קרח הוא מחלוקת [כמוכן גם מזה שארד"ל¹³ כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו¹⁴ שנאמר¹⁵ ולא יהיה קרח וכעדו, דמזה

12) ראה גם שעוה"ה א"פ פ"ו ולק"ת שה"ש ל, א.

13) שברית הקיע המבדיל היתה ביום השני כי ביום השני הוא מרת הגבורה.

14) סנהדרין ק"א, ובי"ה בבמב"ר פישתנו פ"ח, כ.

15) ובפרט להדיעה שאינה אסמכתא כי אם מן התורה ובמין הלאוין (ראה סומ"ע להרמב"ם שורש שמיני, רמב"ן שם. ועוד).

16) פישתנו ת, ה.

ביאורים במאמרי רבינו

- ג. ד'רקיע המבדיל בין מים למים" שנברא ביום השני לבריאה, כמו שנאמר (האשית א, ו-ז): ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים והמבדיל הוא מקור להתחלוקת. שכן כשנברא ויהי מבדיל בין מים למים, ויעש אלקים את הרקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע ויהי כן.

סיכום: ודו "השם נפשו בחיים ולא נתן למוט רגלנו", שכדי שהעסק בעניני העולם ('רגלנו') לא יהיה למוט, יש לעסוק בדברי השרות לשם שמים (כנ"ל). ודו דוקא על-ידי החיים שלמעלה מהטבע ("השם נפשו בחיים"). שלוויותם למעלה מהגבלה בכחם לחברם את שני ההפכים של חסד וגבורה.

ט) ויש לומר שזהו הקשר דהשם נפשו בחיים גי' עם הגאולה ד"ב תמוז, דהנה דודיש¹⁶ שעל-ידי הנהגת הטבע, שהיא תמיד כאופן א', מתגלה הענין דלא שנית¹⁷ כו' (אלא שהענין דלא שניתי כמו שמתגלה בהנהגה הטבעית הוא מלוכש בהגבלת הטבע), ועל-ידי הנסים נמשך גילוי אור איך-סוף הכלי גבול שלמעלה מהתלבשות בעולמות ס'. והשרש דב' ענינים אלו הוא חסדים וגבורות. דהנהגות הטבע (צמצום והגבלה) היא מהגבורות [ויש לומר דזה שבהנהגה הטבעית דוקא מתגלה הענין דלא שניתי כו' הוא מפני ששרש הגבורות הוא למעלה משרש החסדים ט], והנסים (גילוי שלמעלה מהגבלת הטבע) הם מהחסדים. וענין לאכללא שמאלא בימינא הוא, שהגילוי דאור איך-סוף הכלי גבול שעל-ידי הנסים הוא לא באופן דשידוד הטבע, אלא דהגם שהטבע נשאר במציאותו, רואים בגילוי שהוא

16) מלאכי ג, א.

17) ראה לק"ת ח"ט ע' 150 ואילך. וט"ו ג.

ביאורים במאמרי רבינו

כר "הנהגת הטבע, שהיא תמיד כאופן אחר, מתגלה הענין דלא שנית"¹⁸ הנהגת הטבע היא תמידית בלי שינוי, ובלשון הכתוב "ועי וקציר, וקור וחום, וקין וחורף, ויום ולילה לא ישבותו". העדר השינוי אינו יכול להיות מצד הנביאים שהם הווים ונפסדים ובעלי שינוי. פלא זה מגלה שלמרות היות העולם גבול, הוא קשור עם כח בלי גבול - "אני ה' לא שניתי".

כו' "בהנהגה הטבעית דוקא מתגלה הענין דלא שניתי"

הנהגה ניסית היא ענין של חידוש, שלפעמים הקב"ה משדר הנהגת הטבע למשך זמן (לק"ת ח"ז ע' 160).

פו' "לא שניתי.. שרש הגבורות"

חסדים הם אור וגילוי כנ"ל במאמר, וכל אור וגילוי הוא בגדר שינוי (מאחר שמציאותו גופא נעשית על-ידי שינוי - שבא מן המאור), ובמילא אי-אפשר לבוא ולהשתלשל מהם ענין של העדר השינוי. ורק בחינה שהיא למעלה מנדר אור וגילוי (שרוש הגבורה), הינה למעלה מכל ענין ועד של שינוי (לק"ת ח"ז ע' 153 תערה 43).

18) ח"ז ע' 110.

ויש לומר, שעל דרך זה הוא בנוגע להעבודה דכל מעשיך לשם שמים, דזה שהגם שיוודע גודל העילוי דבכל דרכיך דעהו, ידיעת אלקות בעיני העולם עצמם, ומכל-מקום יהיה כל עסקו בעיני העולם רק אמצעי בשביל קיום התורה ומצוות, הוא על-ידי הביטול לקיים רצון העליון. דמכיון שעבודתו היא לא לרוות את צמאנו שיהיה גילוי אלקות בנפשו, אלא שהוא מסור נתון לקיים רצון הקב"ה, לכן אין נוגע לו הגילוי שידע אלקות (גם) בעיני העולם, וכל רצונו הוא בקיום התורה ומצוות, קיום רצון הקב"ה. [ועל-ידי זה יהיה לו גם הגילוי אלקות שבעיני העולם, וכו"ל (סעיף ה), שעל-ידי העבודה דכל מעשיך לשם שמים מגיעים לכל דרכיך דעהו] כב.

סיכום: התכלית האמורה של ירידת מים התחתונים, כדי שיהיה בהם הצמאון לעלת למעלה, הוא מצד הביטול של התפארת שמחבר את ההפכים חסד וגבורה. אך קורח שלא היה בביטול לא הבין זאת. וכמו כן בעבודה, שאין נוגעת לו מעלת העבודה דבכל דרכיך דעהו, כי מחמת הביטול, כל רצונו הוא בקיום התורה ומצוות, קיום רצון הקב"ה.

ח) וזהו השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו, דכשהאדם עוסק בתורה ומצוות הוא בכחינת ראש וכשהוא עוסק בעיני העולם הוא בכחינת רגל, והכח על זה שהרגלים שלו (העסק בעיני העולם) לא יהיו למוט. הוא מהחיים שבהם שם נפשנו, החיים שלמעלה מהטבע, שלמעלה מחיי הנפש עצמה, גם מכחינת חי בעצם נג, כי מצד הדרגא דחיי הנפש עצמה (כולל גם כחינת חי בעצם), אפשר שירצה בהגילוי אלקות שבעיני העולם, וכאשר עסקו בעיני העולם יהיה בשביל (הגילוי שב)עניני העולם עצמם, ולא לשם שמים בשביל קיום התורה ומצוות, אז הרגלים שבו (התעסקותו בעיני הרשות) יהיו למוט, וככדי שהרגלים שלו לא יהיו למוט, על-ידי שעסקו בדברי הרשות הוא לשם שמים כנ"ל, הוא על-ידי החיים שלמעלה מהטבע (דיש לומר שהכלי לזה הוא הביטול), שלהיותם למעלה מהגבלה הם מחברים שני ההפכים דחסד וגבורה, דהגם שיוודע העילוי שבבירור דברי הרשות, מכל-מקום כוונתו בעשיית דברי הרשות היא בשביל קיום התורה ומצוות.

ביאורים במאמרי רבינו

כב "יהיה כל עסקו בעיני העולם רק אמצעי ,בכך, ישתדל לקיים זאת באופן של בכל דרכיך בשביל קיום התורה ומצוות .. אין נוגע לו דעהו.

הגילוי שידע אלקות בעיני העולם"

אין הוונתו שלא יעסקו בעבודת בכל דרכיך כגן "דחיים שלמעלה מהטבע"

דעהו, (דחיי מסיים "ועל-ידי זה יהיה לו הגילוי ב"ה השם נפשנו תשכ"ו (ס") מבאר רבינו אלקות בעיני העולם ..", אלא רק שהמטרה של שבעבודת ה', "חי בעצם" היא העבודה ד"בכל דעהו לבדו אינה הסיבה לעסק בעיני העולם. נפשך", ואילו "חיים שלמעלה מהטבע" היא שכן העיסוק בעיני העולם הוא רק כאשר מוכרח העבודה ד"בכל מאודך", שהיא למעלה גם מטבע בו לצורך תורה ומצוות. אך כמובן כאשר מוכרח נפש האלוהית.

ביאורים במאמרי רבינו

שהמחזיק במחלוקת (איו מחלוקת שתהיה) הוא כקרח ועדתו, מוכח, שעיקר ענינו של קרח הוא מחלוקת^ה, וזה שחלק על אהרן (חסד) ורצה לעשות הגבורות עיקר^{טו}, הוא שעל-ידי זה יהיה חיזוק למחלוקת י. וצריך להבין, הרי קרח פיקח היה^{טז}, ומסתבר לומר שהמחלוקת שלו על כהונת אהרן היתה מפני שטעה בדרכי העבודה^{טז}, ואינו מוכן, למה רצה במחלוקת. דזה שחלק על אהרן, אפשר לבאר, שקרח סבר שעבודת ה' צריכה להיות בקו הגבורה, ולכן חלק על אהרן שהיתה עבודתו בקו החסד. אבל לפי הנ"ל דזה שקרח רצה לעשות הגבורות עיקר הוא בכדי שיהיה חיזוק למחלוקת, אינו מוכן, האיך חשב קרח שמתרגם ואתפלג דרך בעבודת ה' (הבאור לקמן סעיף ד וסעיף ט). וגם צריך להבין מה שמתרגם ואתפלג קרח, וכניל דואתפלג הוא על דרך רקיע המבדיל, דלכאורה, הרי גם שמו של קרח עצמו רומז על רקיע המבדיל^{טו}, כמ"ש הצמח צדק על הפסוק ויקח קרח^{טז} שקרח רומז על רקיע המבדיל כמ"ש^{טז} רקיע כעין הקרח, ומדי ההוספה דואתפלג קרח (הבאור לקמן סעיף ט).

סיכום: מבואר ש"ואתפלג קרח" הוא כמו רקיע המבדיל, שכמו שרקיע המבדיל בין מים למים הוא מחלוקת שמאל ומימין. על דרך זה קרח ואהרן הם שמאל ומימין. גבורה וחסד. ויש לומר שעיקר ענינו של קורח הוא מחלוקת (כי מצד הגבורה יש נתינת מקום למחלוקת). ומחלוקתו על אהרן ורצונו לעשות הגבורות עיקר, נבעה מכך שעל-ידי זה יהי חיזוק למחלוקת.

אך צריך להבין: א. איך חשב קרח שמחלוקת היא דרך בעבודת ה'. ב. שמו של קרח כבר רומז על רקיע המבדיל ("רקיע כעין הקרח"). ומדי ההוספה של "ואתפלג קרח".

¹⁶ לקי"ת פרשתנו נד, ג. ובכ"מ.

¹⁷ נתחנמא שם ה. במדכ"י שם, ת. פרש"י פרשתנו העבודה, ומה ששתלשל אחר-כך מחלוקת שמצד קנאה.

¹⁸ וכמובן גם מהמבואר בהדושים דפ' קרח

¹⁹ דנוסף לזה שקרח מלשון קרחה רימו על מחלוקת בכלל (כדלקמן הערה 46), ורומז גם על רקיע המבדיל.

²⁰ יחזקאל א, כב. ואין סתירה לזה מפרש"י (ריש פרשתנו, מתחנמא

ביאורים במאמרי רבינו

ה "עיקר ענינו .. מחלוקת"

שם מחלוקתו על אהרן לא היתה ויכוח על עיקר ענינו מחלוקת ולא דווקא המחלוקת שיטה, אלא נולדה מתוך מטרה לחזק המחלוקת. והיינו, שרצה לוודא שלא יתערב שום ענין של חסד – שלום והתכללות. ובכך ב' הענינים שב"ואתפלג קרח" (מחלוקת, והעובדה שחלק על אהרן) "שייכים זה לזה", ענינים מחלוקת (מה-

ו "חיזוק למחלוקת"

שאין-כן באם המחלוקת על אהרן נובעת משיטה, הרי ב' הענינים לא שייכים זה לזה).

מכיון שעיקר ענינו הוא מחלוקת, צריך לומר

ז **וְיִזְכֶּן** זה בהקדים הידוע בענין רקיע המבדיל בין מים למים²¹. דמים הם תענוג, דזה שהמים מצמיחים כל מיני תענוג²² הוא לפי שבהם יש ענין התענוג²³. ו' והרקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים היא הפרסא ח שעל ידה נעשית ההבדלה בין התענוגים בעינים הרוחניים (מים עליונים) ותענוגי עולם-הזה (מים תחתונים) ח. והכוונה ברקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים היא בכדי שעל-ידי זה יתעלו מים תחתונים למעלה יותר מכמו שהיו קודם ירידתם. דעל-ידי ירידתם למטה, נעשה בהם התשוקה והצמאון לעלות למעלה, מים תחתונים בוכין אנו בעינין למחוי קמי' מלכא²⁴ - אנן רוצים להיות לפני המלך, ועל-ידי זה הם מתעלים למעלה יותר מכמו שהיו קודם ירידתם, ולמעלה יותר גם ממים העליונים. וזהו מה שארז"ל²⁵ דזה שבינו השלישי נאמר שני פעמים כי טוב הוא אחד למלאכת המים ואחד למלאכתו של יום, דלכאורה, הרי מלאכת המים הוא ענין של מחלוקת ואך נאמר על זה כי טוב. והביאור בזה, שעל-ידי עבודת האדם נעשה הבריר והעלי' דמים התחתונים²⁶, ולכן, כיום השלישי כשהי' יקרו המים מתחת השמים אל מקום אחד וראוה היבשה²⁷, דיבשה היא מקומו של האדם, נשלמה הוונה דמלאכת המים, שעל-ידי הבדלת מים התחתונים ממים העליונים

21) ראה בכ"ז אוה"ת שם פ' תשנ"ג, ואילן. סה"מ.

22) תכ"ו שם. וראה גם לקו"ת ואתחנן י"א, ב. א"מ"ב שער הק"ש פ"ד, ובכ"מ.

23) תנ"א פ"א (ה, סע"ב).

24) ראה א"מ"ב שם (י"ג, א).

25) תקי"ז ח"ת (י"ט, ב). תוס' הרא"ש (הדר זקנים)

ביאשית בתחלתו. בחיי עה"פ ויקרא ב. יג.

26) תנ"א פ"א (ה, סע"ב).

27) ראה א"מ"ב שם (י"ג, א).

ביאורים במאמרי רבינו

ז **מִיּוֹם הַם תַּעֲנוּג** .. **אֲיִדִּיל** כל צמח דוקא, והרי בפרי האילן יש בו טעם על-ידי המים דוקא, והרי בפרי האילן יש בו טעם על-ידי המים דוקא, והרי בפרי האילן יש בו טעם מתיקות וענוג זה שבטעם המתקות גיל וצמח מיסוד הלחלוחית מים שבאילן שיונק מהמים דוקא אם כן הברכה לומר שיש במים ממהות הענוג בהעלם הריבוי והתפשטות שהיו ענין הטבע של הענוג לעשות הריבוי והתפשטות כו' כמו שמתג עבית כו' ולכן הגשמים מצמיחים וכל צמיחה שהוא רבוי והתפשטות אינו רק על-ידי המים" (אמר כנה שער הק"ש פ"ד).

ח **רִקְיעַ .. פֶּרְסָא** כל דבר בעולם הזה יש לו שורש ומקור

בעולמות עליונים, וגם התבולה בין מים עליונים

למים תחתונים שרשה התבולה הרוחנית.

ט **הַתְּבֻלָּה בֵּין הַתַּעֲנוּגִים** ..

משמעות התבולה היא שבינו השני לבריאה

נעשו התחתונים כמציאות בפני עצמה המובדלת

מתעליונים. בשונה מיום הראשון עליו נאמר

בחז"ל ש"היה הקב"ה יחיד בעולמו" (ביאשית

וה' ג, א), והורגש אז בעולם שהוא אמצעי עבור

השלמות הרצון העליון בתורה ובישראל, ובמילא

לא היה בעולם תענוג משל עצמו, אלא רק תענוג

נאולקות. ואילו כיום השני כיון שהעולם נעשה

כמציאות בפני עצמה, ממילא הגשמיות קיבלה

חשיבות, ומתענגים ממנה.

צריך שבמים התחתונים יהיה תשוקה וצמאון לצאת ממציאותם ולעלות למעלה. וזה שהכוונה בהירייה דמים התחתונים למטה היא שיהיה בהם הצמאון לעלות למעלה הוא מצד החיות (תפארת), קו האמצעי, שמחבר ההפכים דחסד וגבורה, שיהיה לאכללא שמאלא בימינא²⁸. כ. ולהיות דעינין ההתכללות הוא מצד הביטול²⁹. א, לכן קרע שלא היה בביטול, לא הונח אצלו ענין זה.

28) ראה תר"א נח ז, סע"א ואילן.

29) ראה דבר ריש פירשתנו.

ביאורים במאמרי רבינו

כ **תַּפְאָרַת קו האמצעי** שמהבר הפכים החסר וגבורה" מידת הגבורה לבדה מבטאת רק את הקו של 'העלם שלמעלה מגילוי', מדינת התפארת מחבת חסד וגבורה ובכן מבטאת שאינה מוגדרת כלל, לא בגדר העלם ולא בגדר גילוי.

העניין בזה: ניתנת דבר לולת יכולת להיות בשלושה אופנים: א. חסד - ההשפעה היא בגלל הצורך של המשפיע (עליון) להשפיע כתוצאה מהתעוררות רגש השוב' שבו. הוא נותן ללא התחשבות במצב המקבל (תחתון), בין אם הוא ראוי לכך ובין אם לאו. ב. דין (גבורה) - ההשפעה היא בגלל התחנות, שמצד הנהגתו ראוי הוא לה מן הדין. נתינה זו היא ללא רגש של העליון, אלא רק על פי חשבון 'יבש' האם התחתון ראוי או לאו. ג. רחמים (תפארת) - המשלבים חסד וגבורה מעורר הרחמים של התחתון (מי שאינו מסכן לא יקבל), ולכן הגבורה אינה מוגדרת לכך. ומצד שני, ההשפעה היא מפני התעוררות הרגשות והרחמים של העליון, שמצד התחתון נוגע לו ביותר.

כא "התכללות הוא מצד הביטול"

סיבת האחדות היא - ביטול. דמי שהוא בישות וגאווה אינו יכול לסבול את זולתו, ומכל שכן שאינו יכול להתאחד עמו, וכאשר הוא בביטול, או דוקא הוא נותן מקום לזולתו, ועד שמתאחד עמו. וכמו שהתאחדות דבני אדם זה עם זה, סיבתה היא ביטול - כמו כן הוא גם בהתאחדות המדות שבאדם אחד (הדגם שיש בו מדות הפכיות מכל-מקום הם בהתאחדות), שגם אחדות זו, סיבתה היא ביטול.

הביטול שייך לפשיטות הנפש הלעיל, שכן לגבי הפשיטות אין שום ערך לצירי דחסד וגבורה, ולכן הם מתבטלים בעצם מציאותם, ועד שאינם הפכים כלל. ועל דרך זה הוא הביטול שמצד הגילוי דאור אין-סוף, מכיון שלגבי אור אין-סוף "כל המדות כאין גבד", לכן הביטול שמצד גילוי זה הוא "ביטול אמיתי ממש" (ספר הנתיבים ח"ט פ"ח ע"א, ערך אחדות בפני האנושי" ס"ד ס"ק י"ג).

ועל-פי זה יש לבאר מה שמוסיף התרגום שויקח קרח הוא ואתפלג קרח על דרך רקיע המבדיל, אף ששמו של קרח עצמו רומז (כנ"ל) על פילוג⁴⁴) מורה על הטבע שלו (שהיה נוטה למחלוקת) שנברא על-ידי הקב"ה. מה-שאין-כן יקח קרח הוא מעשה המחלוקת שעשה ברצונו ובבחינתו. וזהו מה שמחדש התרגום אונקלוס דויקח קרח הוא ואתפלג קרח על דרך רקיע המבדיל, שגם המעשה דמחלוקת קרח, אף שזה היה ברצונו ובבחינתו, הוא על דרך קב"ה המבדיל שנברא על-ידי הקב"ה. דכמו שהכוונה בבריאת הרקיע המבדיל היא כבדי שיתברר ביום השלישי, על דרך זה הוא גם ואתפלג קרח, שהכוונה בזה (מצד למעלה) היא כבדי שיתברר על-ידי משה⁴⁷, כנ"ל ש'.

סיכום: וזהו "אין מחויקין במחלוקת", כי חטאו של קרח היה שרצה שתקיים ההבדלה. ויש לחוסף, שהכוונה העליונה במחלוקת קורח היתה שיבואו אחר כך לשלום געלה יותר על-ידי שמשה יברר אותו, כמו שיום שלישי חיוקן ההבדלה של יום שני.

ועל פי זה יש לומר ששם "קרח" מורה על נטיותו למחלוקת מצד **טבעו**, וההוספה ב"ואתפלג" באה לחרות שגם מעשה המחלוקת שנעשה **בבחינתו**, היה בדוגמת רקיע המבדיל, שמטרתו היא העילוי שבא אחר כך (ומבוארת השאלה הב' בסעיף ב').

ז' ויש לומר, שהסיבה לזה שקרח טעה וחשב שהכוונה בריקיע המבדיל היא ההבדלה עצמה, היא, מפני שלא היה בו ענין הכישול. והענין הוא, דזה שנתבאר לעיל (סעיף ג') שהכוונה בזה שמים התשווקו והצמאון לעלות למעלה, הוא חיבור ויררו למטה היא כבדי שיהיה בהם התשווקה והצמאון לעלות למעלה, הוא חיבור והתמללות דשני מדות הפכיות. כי מצד החסדים (מעלת הגליליים), המעלה היא במים העליונים ולא היה צריך שמים התחתונים יובדלו ממים העליונים וירדו למטה, ומצד הגבורות, המעלה היא בגילוי השרש דמים התחתונים עצמם, ואין

⁴⁴ קרח לישראל ועשאן אגודתו אגודתו".

⁴⁷ בלקי"ש ח"ח ע' 118 ואילן, שהדמיון

די'ואתפלג קרח" לריקיע המבדיל שהפונה בהבדלה

היא כשביל העילוי שנעשה על-ידי זה, הוא זה שעל-

ידי מחלוקת קרח נתוסף חוקף כבהונת אהרן (ראה

רש"י פירשנו ית, ח). יש להוסיף, דכמו שהכוונה

בריקיע המבדיל היתה שאחר-כן יהיה בירור המחיצה

וההבדלה גופא (שלבן ביום השלישי נאמר "כי טוב"

גם על מלאכת המים), על דרך זה הוא בי'ואתפלג

קרח", שהכוונה בזה היתה שקרח עצמו יתברר (אלא

שכוונה זו לא נשלמה אז, מפני שקרח לא רצה בזה).

וירידתם למטה הם מתעלים למעלה יותר מכמו שהיו קודם ירידתם, ואז (לאחרי שנעשית האפשרות י' דעלי' זו), גם מלאכת המים היא טוב.

סיכום: ההבדלה בין מים למים על-פני פנימיות, היא ההבדלה בין התענוגים בינינים רוחניים לתענוגי עולם-הזהו. ותכליתה של ההבדלה היא כדי שעל-ידי זה תענוגי עולם-הזהו יתעלו למעלה יותר מכמו שהיו קודם ירידתם.

ז' ועל-פי זה יובן מה שקרח רצה במחלוקת, כי קרח חשב שהכוונה בזה שמים התחתונים נבדלו ממים העליונים וירדו למטה הוא בשביל המעלה שישנה בהתענוגים הגשמיים עצמם, דשרש הגשמיות הוא למעלה יותר משרש הרוחניות י'. [ועל דרך המבואר בתו"א⁴⁸ דבעולמות העליונים נאמר⁴⁹ מה גדלו מעשיך, וענין מה רבו מעשיך⁵⁰ הוא בעולמות התחתונים דוקא י', וענין

⁴⁸ (30) שם קר, כר.

⁴⁹ (31) ראה סה"מ תנ"ט ע' ע, ושם, דגילוי הריבוי

שבאין-סוף הוא על-ידי שם אלקים (גבורה).

ביאורים במאמרי רבינו

י' **"נעשית האפשרות דעליה זו"** כלומר, כאשר נוצרה היבשה על-ידי שהמים נקוו ואפשרו את קיומם של האדם עלי אדמות, נרגשה הכוונה של ההבדלה ותכליתה (לברר ולהעלות את המים על-ידי האדם), ואז ניתן לומר עליהם "כי טוב" (מה-שאין-כן קודם שאפשרו מקום לקיום האדם).

יא' **"שרש תשמיות למעלה יותר משרש הרוחניות"**

גשמיות באה מצמצום, אך שרש הצמצום הוא ממקום גבוה מאוד (שלמעלה משרש הגילוי), אשר למרות שבנעצם יש שם אור, נמשך ממנו העלם.

משל לכן מוכחות הנפש, שכלל שמוזכר על כוחות עמוקים יותר, הם פחות נראים. וכמו סיג לחכמה שתיקוה, שיכול להעלים ולהסתיר חכמתו עד שאין ניכר בו כלל שהשכל איזה חכמה מעולם. וכן הוא בטבע החכמים האמיתיים שאינם מגלים דבר חכמתם ויותר צאלם בשתיקה והעדר הגילוי, אמנם זה דוקא בחכם עיניו שעוסק בתעמיקה ודוקא, מה-שאין-כן החריף אינו יכול להעלים בעצמו ומזכיר גללות, וכמו חבית מלאה ביוזרה שנשפך ממילא.. אבל חכם עיניו על הרוח

יב' **"מה גדלו.. מה רבו"**

ככל שמוזכר בעולם עליון יותר יש בו יותר ממעלת מה גדלו מעשיך ה', וככל שמוזכר בעולם התחתון יש בו יותר ממעלת מה רבו מעשיך ה'. שכן מה גדלו הוא באיכות, מה רבו הוא בכמות.

ביאורים במאמרי רבינו

יש **"ומעשה דמחלוקת קרח.. יתברר על-ידי משה"** כלומר שאפילו פילוג מוחלט יתברר.

הריבוי מורה על השלימות דאין-סוף, שעם היותו יחיד, הוא נושא גם ריבוי ג'. פרטים:³¹ י". ולכן רצה שהגבורות יהיו העיקר, כי זה שמים התחתונים בוכין אגן בעינין למהוי קמיה מלכא הוא מפני שרוגש בהם העילוי דענין הגילויים (חסד, ימין), וכיון שהגילויים הם בעיקר בעולמות העליונים, לכן מים התחתונים (שאין

ביאורים במאמרי רבינו

משל לכן מהשפעת שכל מרב לתלמיד, שכלל שהתלמיד קטן יותר צריך לבאר לו את השכל על-ידי ריבוי אותיות והסברים, בכדי שהשכל יומשך לפי ערך כלי ההשגה של התלמיד. והרי מוכן שבנוגע לאותיות (כלים), ככל שההשפעה באה לתלמיד קטן יותר האותיות הן בריבוי גדול יותר, שבשביל תלמיד גדול יותר אין צורך לריבוי אותיות כל-כך. וזהו ענין ריבוי ומיעוט הכמות. אבל בנוגע לשכל (האור), ככל שהתלמיד קטן יותר הוא מצטמצם ומתמעט יותר. וזהו ענין ריבוי ומיעוט האיות.

הסיבה לכן, כי ככל שיש יותר איות ועומק, ההשכלה מופשטת מפרטים, וככל שיש יותר פרטים, מתמעטת איות ההשכלה.

וענין זה מובן גם מהחילוק שבין אותיות הדבור ואותיות המחשבה. אותיות הדבור הן ריבוי יותר מאותיות המחשבה (שכן א. מה שחושב במיעוט זמן ובמיעוט אותיות, בא דבורו בריבוי זמן ובריבוי אותיות. ב. אותיות המחשבה הן אותיות ורמזיות שאינן מורגשות לזולת, מה- שאין-כן אותיות הדבור. ואם כן נמצא שהריבוי דאותיות (בכדינית מורגש) הוא (בדבור), אבל בנוגע לאור, הרי האור שבמחשבה הוא יותר מאשר בדבור.

כך בעולמות, ככל שהם עליונים הם יותר מופשטים ואיכותיים, וככל שהם תחתונים הם יותר מוגדרים ומפורטים לפרטים רבים.

מה גדול מעשיך" קאי על עולמות העליונים (בעולם-יהוה - על צבא השמים) שהם גדולים באיכות, במעלה ובחשיבות. "מה רבו מעשיך" קאי על הברואים שבעוה"ז (ובעולם-הזה גופא על צבא הארץ), שהם ריבוי עצום, ריבוי בכמות, שכל אחד מהם חלוק מוזולתו (ספר

³¹תעריכ ח"ד ע' מ-כט, ח"ט ע' כ-א ובתוספת שם). וראה עוד במילואים.

³²ג' "השלמות דאור אין-סוף .. הוא נושא גם ריבוי פרטים"

רק כאשר הפשטות מוגדרת בציור דפשטות, משא"כ מצד אמיתית הפשטות שאינה מוגדרת בשום ציור (גם לא בציור דפשטות), נתכן גם התחלוקת (לק"ש ח"ט ע' 136, ספר תעריכ ח"ט ע' 10 ואילך ובתורה 106). ואם-כן מובן שענין הריבוי מורה על השלמות דאור אין-סוף (אך-על-פי שבפשטות ריבוי הפרטים בא מדרגה מצומצמת).

"אינם [ריבוי הפרטים] אינם בו בבחינת הפכים ח"ו, כי אם כאחד ממש ממש, דבר זה לא ניתן בהשכל להשיגו אך ומה הוא, ועל כנון זה אמרו אלו ידעתי הייתי כו', רק שהשכל מחייב שענין השלמות בהכרח הוא באופן שנתבאר" (סהל"מ תרנ"ט ע' ע).

³³די "הריבוי מורה על השלימות דאין-סוף .. פרטים"

ביטוי לכן שהריבוי קשור עם ריבוי הפרטים שבעצמות, שכן ריבוי הנבראים הוא ריבוי עד אין קץ, בלי גבול ממש. דהגם שענין ה"ריבוי" (התחלוקת) הוא הגבלה, מכל-מקום, ההתחלוקת היא בריבוי בלי גבול (סהל"מ תרנ"ט ע' ע, ספר תעריכ ח"ט ע' 10 ואילך ובתוספת שם).

[וראה תורת מנחם סהל"מ ח"א ע' כטט], שהכונה בזה היא (לא שכל עולם בפני עצמו ישנו ריבוי נבראים בלי גבול, כי אם) שישנו ריבוי עולמות בלי גבול, והנבראים שכלל העולמות יחד הם בלי גבול [

ומצות לכן הוא ממש בהם ככל האפשרי ועוסק בהם עד כמה שמוכרח, ואז גם כשעוסק בעניני העולם, הוא רואה בהם גילוי אלקות, דעתו י".

סיכום: וכן הוא בעבודת האדם, שלמרות מעלת העבודה של "ככל דרכך דעהו", מכל מקום, בכדי שעניני העולם לא יפעלו בו ירידה ויראה בהם השגחה פרטית, צריכה להיות כוונתו שעל-ידם יוכל לעסוק בתורה ומצוות.

ו) ועל-פי הנ"ל יוכן גם דיוק לשון דו"ל³³ שאין מחזיקין במחלוקת, מחזיקין דייקא, דמצאות המחלוקת עצמה, זה שמים התחתונים נכדלו ממים העליונים, היא בריאה שנבראה על-ידי הקב"ה. וחטאו של קרח היה שהחזיק במחלוקת, שרצה שתתקיים ההבדלה (שמים התחתונים ישארו למטה ולא יהיה בהם הצמאון לעלות למעלה). ויש להוסיף, דכמו שהכונה בבריאת המחלוקת (רקיע המבדיל) ביום השני היא ככדי שיחברו ביום השלישי, שאז גם הרקיע המבדיל נעשה טוב, על דרך זה הוא גם בנוגע למחלוקת קרח, שהכונה בזה (כמו שהיה מצד למעלה³⁸) היתה בכדי שעל-ידי זה יהיה שלום באופן נעלה יותר מכמו שהיה קודם המחלוקת. וכמובאר בהדרושים³⁹, דזה שבתחלה דיבר משה אל קרח ואל עדתו והי"ה מחזר אחריהם כדברי שלום⁴⁰, הוא, כי משה חשב דכמו שיום השלישי (ת"ת) בירך את המחיצה וההבדלה שנעשה ביום השני, על דרך זה יהיה גם בנוגע לקרח, שמשה (שהיה שלישי⁴¹, ת"ת⁴²) יכרר אותו. [אלא שלא היה כן, כי קרח לא רצה בזה⁴³, ורצונו היה להחזיק במחלוקת].

³⁸ להעיר מהירדד בענין נורא עלילה על בני אדם (תהלים סו, ה. וראה בתוכחה ירשב ד'. תר"ח תולדות ג', א ואילך. וראה לק"ש ח"ה ס"ע 65 ואילך שם מביאר שם הירדה בעולם הנעשית על-ידי תנאים - מניין שהיא "על-פי התשומה תעלינה" (ע"י שם שאין זה סתירה לענין הכוונה, כי התשומה אינה מנחת את האדם) - היא בשביל העלי"ה שלאחריו זה.

³⁹ סהל"מ תרנ"ז ע' שכב.

⁴⁰ פרש"י שבעה"ה 13.

ביאורים במאמרי רבינו

יח "כל מעשיך לשם שמים .. ככל דרכך דעהו" קאי על ג' אופנים בעבודת ה': א. א"מ העליונים - לימוד התורה וקיום מצוות שנושבים לרוחניות. ב. א"מ התחתונים בוכין - עבודה בענינים גשמיים לשם שמים, דהיינו כדי שיוכל

לעסוק בתורה ובמצוות. ג. א"מ תחתונים עצמן - העבודה בענינים גשמיים באופן של "ככל דרכך דעהו", שרואה אלקות בהם עצמם. כגון שרואה השגחה פרטית, או שהענינים הגשמיים מוהים עבורו משל להבין עניני אלקות. או שמתבונן בעניין הניצוץ אלקי המחיה אותם.

יא' השם נפשנו כחיים

שכזהצמצום עצמו יתגלה רק לעתיד לבא, והכוונה בהצמצום כמו שהוא עכשיו הוא כשביל הגילויי³¹.

סיכום: קרח רצה בחלוקת, שכן חשב שתכליתה של ההבדלה היא התענוגים הגשמיים עצמם, ששרשם למעלה משרש הרחוקות. אך טעותו היתה שבשביל גילוי השרש של מים התחתונים עצמם (שאכן יזיה לעתיד לבוא), צריך להיות בהם תחילה ההרגש של מעלת הגילויים. ולכן לא נאמר כי טוב עד ליום שלישי.

(ה) **ועל דרך זה הוא כעבודת האדם, שהגם שיש יתרון בהעבודה דככל דרכיך** דעה³⁵ על העבודה דחורה ומצוות, שעל-ידי העבודה דככל דרכיך דעהו ידעת אלקות היא גם כעניני העולם (ככל דרכיך)³⁶, מכל-מקום, ככני שנמסקו בדברי השרות (דרכיך) יהי' באופן שעניני העולם לא יפעלו בו ירידה ח"ו ואורכא בהם עצמם יראה השגחה פרוטית (דעוהו), הוא על-ידי העבודה דכל מעשיך יהיו לשם שמים³⁷, שכוונתו כזה שעוסק כעניני השרות היא ככדי שעל-ידי זה יוכל לעסוק בתורה ומצוות [ומכיון שכל עסקו כעניני העולם הוא כשביל קיום התורה

³⁵ משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

³⁶ טהר"ע א"ח סו"ל"א. שרי"ע אדה"ו א"ח סקני" ס"ב.

³⁷ ראה לקו"ש ח"ג ע' 907, שם ע' 932. ח"י ע' 104 ואילן.

³⁸ אבות פ"ב מ"יב. וראה רמב"ם נטעו"ע שם.

וראה גם לקו"ת פורטנו נ"ג, דקדק רצה לעשות

מנבחרת עיקר, כמו שלעתידי לבא תהיה הלכה ככתי

שנא': "אך באמת שגה ברוצה כי הנהגה זו א-אפשר

להיות כי אם אחר שלמות הבריות", מה-שאין-

כן כפשו מהגבורות יש יניקה להיצנים, ולכן צ"ל

הגבורות טפלים להחסדים.

עצמו

התורה או הלכה ככתי שמאין הוא "דוקא אחר שנבנו

להחסדים".

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

ביאורים במאמרי רבינו

בהם גילויים) רוצים לצאת ממצויאותם ולעלות למעלה. אבל לפי טעותו של קרח שהכוונה היא בתענוגים הגשמיים עצמם, שיתגלה בהם שרש הגשמיות³⁰, הרי אדרבא, עיקר המעלה היא בהצמצום והגבורות, שמהם מתהווים הדברים הגשמיים³². ולכן מים התחתונים צריכים להשאר למטה ולא יהי' בהם הצמאון לעלות למעלה (ומבוארת שאלה הא' בפע"ב). אבל קרח טעה כזה, כי גילוי השרש דמים התחתונים (גשמיים) עצמם יהי' לע"ל, וככדי שיהי' גילוי השרש דמים התחתונים עצמם, צריך להיות בהם תחלה ההרגש דמעלת הגילויים, שעל-ידי ההרגש זה יש בהם הצמאון והתשוקה לעלות למעלה, ועל-ידי זה יהי' גילוי השרש דמים התחתונים עצמם³³. וזהו שלא נאמר כי טוב במלאכת המים עד ליום השלישי, אף שישנה מעלה גם במלאכת המים כמו שהיתה ביום השני, כזה שנבדלו מים התחתונים ממים העליונים וירדו למטה, כי הגילוי דמעלה זו יהי' רק לעתיד לבא, ועכשיו, הכוונה בירידת המים למטה היא ככדי שיעלו למעלה (כנ"ל), דענין זה נעשה ביום השלישי דוקא. ועל דרך זה הוא ככללות הענין דגילוי (שרש החסד) וצמצום (שרש הגבורה), דהמעלה

³² לתעיר מהמבואר בלקו"ש ח"ח (פ"ע 110 ואילן.

³³ 116 ואילן). דמעת קרח "כל העדה כולם קודשים ג"י

ומדוע תנשאו ג"י" (פרשתנו טו, א) היא, דעבודתו של

אחוז היתה "בהנהגותיו את הנהגתו", לעורר בישראל

התשוקה להתעלות למעלה, ועל זה היתה טענתו של

קרח, דמכיון ש"כל העדה כולם (גם אלו שעיקר עסקם

הוא בבירור דברי השרות הם) קודשים", ואדרבא "וב'

תוכם ה'", שעל-ידי עבודת זו היא המשכת שם יהי'

לחסדים".

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו

עצמו